

נתיבי מלכות

חינוך על פי דרכי רבותינו

חלק א'

אנציקלופדיה למאמרי חינוך
מפי גדולי ישראל

פתיחה מאת: הגאון הרב יצחק זילברשטיין שליט"א
הקדמה מאת: הרב בנימין אייזנברגר שליט"א

לוקט על ידי אבי פישאהף

”כל ישראל בני מלכים הם”

רבי שמעון בר יוחאי

מקבל זיי: אליהו ובמורה בחייו
האזירה שלק אלמן הנשלות היקרות האלה!
יחי רצון אלפינו לשלמים שתיווה חרבה נלתו
כבודי כי אבי פישאהד שליטא: אבא ישראל יש הכרת הטוב צבולה אליך יא למרות תנש

דברי ברכה

מהרה"ג רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

לכבוד איש החינוך מזכה הרבים

הרב אברהם מנחם פישאהף שליט"א

קיבלתי את גליונות ספרו הנפלא על ענייני חינוך הילדים, ואשריו ואשרי חלקו שפרש את הדברים בצורה ברורה ונעימה, ועל הכל הביא מקורות נאמנים מרבותינו גדולי ומצוקי ארץ.

והנה יש לדעת כי משנת החינוך היא מלאכה קשה מאד, וצריכים אומנות מיוחדת לידע איך לפעול ולהתנהג בסוגיא זו על פי רצון התורה. גם אם האב או הרב נאלץ לפעמים להעניש את הילד, הוא עדיין חייב לזכור, כי בשום פנים ואופן אסור לפגוע בילד או להעליבו, ולהורידו מכבודו. כי כבודו של התלמיד או הילד חייב להישמר בכל מחיר, ואין שום היתר חינוכי שמתיר למבוגר להשפיל את הילד, גם אם אתם בטוחים שהילד עשה מעשה שאסור היה לו לעשות, אסור להעליבו או להשפילו, ובוודאי לא ברבים.

והורה או מחנך שאינו נזהר בכך ומבייש את הילד, שותף בכל המרירות שהילד עשוי לעבור בעתיד, בגלל הפגיעה הנפשית הזו בדימוי העצמי שלו. שכן אם הבושה הזו תגרום לילד להידרדר בעתיד, כפי שאנחנו רואים בבירור במקרים רבים, הדבר יזקף לחובתו של מי שפגע בו.

אם בחור מוצא את עצמו מתקשה בישיבה, אך יודע שבעוד שעה או שעתיים הוא יגיע הביתה, שם הוא אהוב ומוערך, שם יקבלו אותו בזרועות פתוחות ובחיוך חם, ושם מעריכים ומכבדים אותו למרות הקשיים והציונים, עדיין יש לו סיבה להצליח בחיים.

אבל אם להוריו אין זמן וסבלנות אליו, ובבית מחכים רק לחץ ומחנק, הרי עושקים ממנו כל קרן של תקוה! אם קשה לו בישיבה וגם בבית הוא סובל, השלב הבא כמעט לגמרי צפוי, הוא ימצא לעצמו חברים במצבים דומים והם כבר יציעו לו אפוד מגן בדמות הגאות פיזיות לא רצויות.

כל מה שצריך לדעת בתקופה שלנו, שב"ה יש לבנים היקרים נסיונות קשים מנשוא בעיני תאוות העולם הזה ויצריו, המנסים למשוך אותו מכותלי בית המדרש, והדרך היעילה ביותר לחסימת התאוות הללו היא בעזרת מושכות המיוצרות מכבלים של אהבה וחום.

עוד יש לדעת, כי גם אם ח"ו אחד מהילדים נטה קו או פרק מעל עצמו לגמרי את דרך התורה רח"ל, מקובלנו מרבתינו שהדרך הטובה ביותר היא למשוך אותם ולקרבתם בעבותות של אהבה, לקבל אותם בסבר פנים יפות, לאהוב אותם כמו שהם, ולהשפיע עליהם טללי כבוד והערכה על כל התקדמות קלה, ואי"ה במשך הזמן הם ישובו לדרך ישראל סבא, כפי שרואים בחוש.

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שיזכו מחנכי ומחנכות ילדי ישראל, אבותיהם ואמותיהם לשמור את הפקדונות שהם הנשמות הטהורות, ולגדלם במעלות התורה והיראה, בדרך ישראל סבא.

אשריך ר' אבי שליט"א, שהנך זוכה לחזק ולהדריך הורים שיקויים בהם 'והשיב לב אבות על בנים', לפי רוח התורה והקדושה, וכל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא.

בברכה נאמנה

ז אדר תשפ"ה

הריני מצטרף לכל גדולי ישראל

המשבחים ספר זה נתיבי מלכות

המאיר בחכמה ובתבונה

דברי התורה אשר נכתב על ידי

איש החינוך הרה"ג רבי אברהם מנחם פישאהף שליט"א

יהי רצון שהספר יתקבל באהבה

ב אדר תשפ"ה
הרב ר' אבי שליט"א

המשבחים ספר זה נתיבי מלכות

המאיר בחכמה ובתבונה

דברי התורה אשר נכתב על ידי

איש החינוך הרה"ג רבי אברהם מנחם פישאהף שליט"א

יהי רצון שהספר יתקבל באהבה

יהי רצון שהספר יתקבל באהבה

**"מי שעוזר
להשיב את הילדים
של ה' אליו יינצל מצער
גידול בנים"**

מרוז שר התורה
רבי חיים קנייבסקי זצ"ל

אבי מבקש ברכה למאות משפחות המודרכים על ידו

רבי שלמה דיימונד שליט"א

מרא דאתרא
המרכז התורני הספרדי, לונג בראנץ', ניו גרזי

ר' אבי שליט"א,

הייתי מאוד נרגש משני הדפים המוקדשים להרבה מגדולי ישראל האותנטיים שאיבדנו בשנים האחרונות - במיוחד מגדולי ישראל שהבינו את מהלך דרכך: הרב חיים קניבסקי זצ"ל, הרב גרשון אדלשטיין זצ"ל, האדמו"ר מנובומינסק זצ"ל, גיסי הרב יוסף רוזנבלום זצ"ל, הרב משה וולפסון זצ"ל, הרב יהודה גייקובס זצ"ל, ועוד רבים אחרים שהוזכרו.

אשריד שאתה באמת נושא את רוחם האותנטית

של גדולי ישראל שהיו לנו!

בכבוד רב והערכה רבה,

שלמה דיימונד

הרב שלמה דיימונד מרא דאתרא של המרכז התורני הספרדי, לונג בראנץ' ניו גרזי

"... אשריך שאתה
באמת נושא את רוחם
האותנטית של גדולי
ישראל שהיו לנו..."

אגשור זעליג וויס
כרך 8
פעה"ק ירושלים ת"ו

ה'תש"פ (אין אגשור)

ר' אבי שליט"א, הייתי מאוד נרגש משני הדפים המוקדשים להרבה מגדולי ישראל האותנטיים שאיבדנו בשנים האחרונות - במיוחד מגדולי ישראל שהבינו את מהלך דרכך: הרב חיים קניבסקי זצ"ל, הרב גרשון אדלשטיין זצ"ל, האדמו"ר מנובומינסק זצ"ל, גיסי הרב יוסף רוזנבלום זצ"ל, הרב משה וולפסון זצ"ל, הרב יהודה גייקובס זצ"ל, ועוד רבים אחרים שהוזכרו.

אשריד שאתה באמת נושא את רוחם האותנטית של גדולי ישראל שהיו לנו!

בכבוד רב והערכה רבה,

שלמה דיימונד

דלגייג

הרב אשר זעליג וויס ר"מ "דרכי תורה" ואב"ד "דרכי הוראה"

"... בטוחני שרבים יפיקו
תועלת גדולה והנאה
מרובה מספר מיוחד זה..."

הרב יצחק יוסף הראשון לצינן הרב הראשי לישראל לשעבר וחבר מועצת חכמי התורה

"...ראיתי כי המחבר ליקט בטוב טעם מדברי גדולי ישראל ומידותיהם כיצד ואין לחנך את ילדי ונערי ישראל למען ימשיכו בדרך הסלולה בבחינת "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה" ולפעלא טבא אמינא איישר, איישר חיליה לאורייתא... יהי רצון שיפוצו מעיינותיו חוצה להגדיל תורה ולהאדירה ברוב עזו ותעצומות..."

הסכמה

ראיתי גליונות מהספר "יחזיקי מלכות" ליקוט בענייני חינוך, מועשה ידיו להתפאר של מוקיר רבנו, שמוך תורק שמו, כבוד שם תפארתו הרי"ר אברהם מנחם פישאוף שליט"א.

עברתי על מקצת הדברים וראיתי כי המחבר ליקט בטוב טעם מדברים גדולי ישראל ומידותיהם, כיצד ואין לחנך את ילדי ונערי ישראל למען ימשיכו בדרך הסלולה, בבחינת "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה". ולפעלא טבא אמינא איישר, איישר חיליה לאורייתא.

הנה באור החיים הק' (בסוף דף ע' בתב), על הפסוק ליראה את ה' אלהיך כל הימים, כי כשהקטנים מתחנכים ומתחללים ליראה את ה', ותייסר בהם יראת ה' כל ימיהם. ע"ש. והדרך בחינוך הבנים היא בראש ובראשונה שייחייבם האב והאם להראות לבניהם שהם אוחזים אותם ורודנים בטובתם, וכמו שאמר שלמה המלך במשלי ^ע חרש שבטו שונא בנו, ואוהבו שחרו מוסר. והרצון לחנך ילמד לאוהבו. ודבר זה מציעו בתורתנו הקדושה, כי קרדם נחמה התורה לעם ישראל, שלא הקב"ה את משה ורבו ואמר לו: כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, ומפרש שם רש"י כלשון הזה וכסדר הזה. ולכאן צריך ביאור, למה דוקא כאן ישנה הרגשה זו לומר דוקא כלשון הזה, שהרי לא מציעו כן בשום מקום בתורה.

וראים מכאן שלא חתכן קבלת התורה וא"א לבשת לקבלת התורה אלא רק אתר הדברים האלה שיסודו משה רבנו לעם ישראל אתר איהם אתר אשר עשיתי במצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים. לכאורה ההקדמה לקבלת התורה צריכה להיות תוכרת לכבות שקיבלו המצרים במצרים, וכן להפליית חמנה ישראל ממתנה מצרים. וע"י ההתבוננות בכל אותן האותות והמופתים אשר עשה ה' לבני ישראל במצרים, ובקריעת ים סוף, בורא שכי' מחוץ את האמנה בחקיה: וכושי, ואימנו בה' ובמשה עבדו, וא"כ לכא' התורה הייתה צריכה לומר כדברי ההקדמה לקבלת התורה, שבני ישראל יחזרו וישמעו לכלל אותות האותות והמופתים, אבל לא זה שנתורה מקרימה. אלא אתר איהם וכו' ואישא אתכם על כנפי נשרים". ולכאורה מה התבונן בחקיה זו של ואשא אתכם וכו' לקבלת התורה.

ועוד יש להבחין, כי בה המצרים היו עובדי עבודה זרה, עברו על גילוי עריות, והיו שופכי דמים, והקפידו את הקב"ה, ועבדו הקב"ה לא הביא עליהם ענישים ומכר רק אתר שרוד בבני ישראל בפרך. רק כאשר נגעו בבבת עינו, עם ישראל, רק אז הקב"ה מומלאל חימה עברה זרעו, ונקם את נקמתו, ומשדר מערכת הטבע, אינו מניח להם למצרים. ודבר זה מראה על גדול האהבה של השי"ת לבניו, שיותר על כבודו יחב' ולא על כבוד בני ישראל. ודבר זה מוכיח שבטוב טעם: ואשא אתכם על כנפי נשרים, כנשר שמניח את גזליו על כתפיו, ולא בין גזליו בדרך שאר העופות, כי אין לו חשש אלא מחץ למטה, והנשר מוכן שהחץ ייכנס בלבו ולא יפגע בגזליו. זה מראה על מסירות נפש ואהבה עזה לבניו. וכן הקב"ה, אמרו חז"ל, שהיה ענו הולך לפניהם, ומקבל כל אבני בליסטאות שהיו ודוקים המצרים. ומשל הנשר הוא כטייל ליעלו האהב הבורא לעם ישראל, ומוכיח שהמופע בישראל כפופע בחקיה. וה שבה משה רבנו ואומר להם לישראל בשם הקב"ה: אתם אתר אשר עשיתי במצרים, האם התבוננתם בבנים אלה, שהדבר מוכיח לא רק את גילוי אלוהותו יחב', אלא גם גילוי אהבה מאתו יחב'.

ואכן, רק העולם ויצר האדם, הוא שיועד מוד המסילות ללבו של האדם, התורה היא אכן האוצר הנפלא ביותר חמרה נגודה, אך זה עדיין לא מספיק לשכנע את בני ישראל לקבל את התורה ולקיימה, הדבר שיכול לפתוח את מנוח לבו של האדם, גילוי של אהבת הקב"ה לישראל, שאו חלב המנוח ביותר נפתח הוא אפשר ליקבלי. והמבר אתכם הריאת ולא מסרות אהבה, ולא כניעה, אלא אתם בעצמכם ראייתם. ^{דף כ"ה} כלומר, אילו הייתה כאן עזת של גדולי תורה, אם הייתה מסרות וקבלה מישראל סבא, על כל זה לא היה ד"ו כזה, אלא אתם בעצמכם ראייתם את גדול אהבת הבורא אל עם ישראל.

זה בעצם מה שאמרו חז"ל באבות, הרי מולמדיו של אהרן הכהן, אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבית ומקרב לתורה. ולכאורה השש הוא שעליו לאוהב את הבית במטרה כדי שיעל אה"כ לקרבן לתורה. אולם זה אינו, אלא צורך שנהאב את הבית כמטרה בפני עצמה, ומכילא המועל יצא ידיו שיתקבץ לתורה. והו מפתח הוהב שמלכודו או אפשר לפתוח את מנוח לבו של האדם. ולכאורה צורך ביאור, להם שהקב"ה לא יאהב את ישראל, הרי נאמר, כה אמר ה' וכוהו לך חסד ועדיין אהב כלולותיך למתן אחרי במדבר בארץ לא ודועה. איה עם מוכן שמליניס ילכו במדבר במשך ארבעים שנה. כי כפי החשבון כפליים מוציא מצרים היו ערב רב, ואם יצאוי מצרים היו שש מאות אלף איש לבד מנשים וטף, הרי שכמליין המאות היו ערב רב לבד מנשים וטף, וברואי ששם טעם וטף היו מליניס שהלכו במדבר במשך ארבעים שנה בסמירות נפש. ואם כן שפשא שהקב"ה יאהב את בני ישראל המגלים כוז מסירות נפש, אלא ידוע מה שאמרו חז"ל, והמים להם חממה מימים ומשמאלם. חממה חסר וא"ו, חממה, שעלה הקשרוד על עם ישראל, מה אלו עובדי ע"ז אף אלו עובדי ע"ז, וידוע שאילו בני ישראל היו במצרים עוד איהו זמן מוט לא היו נגאלים, שכבר הגיעו לשער המי' בשער סומאה, ואילו היו נשארים במצרים עוד איהו זמן קט, היו נגאלים לשער החמישים משערי סומאה, ויותר לא היה להם גאולה. והחידוש הוא שנגם בתקופה זו אוהב הקב"ה את ישראל "ואשא אתכם על כנפי נשרים". גם אז שבנדו בחקיה: ועברו עברת זרה, על אהה שעה אמר הקב"ה ואשא אתכם על כנפי נשרים. האם יש לנו גילוי אהבה מאתו יתברך נפלא יותר מגילוי זה? האם יש ביטוי עשיר יותר לאהבת עם ישראל יותר מאשר עברא זו?

נמצא, שקרדם קבלת התורה ההקדמה שהקב"ה הקדים להם לישראל, היא הוהיב של הקב"ה לישראל, ומכאן דרך בחינוך הבנים שעי' מראייתם להם שאוהבים אותם, או אז הבן יקבל תוכחת מוסר. ואננם כשמחיל האב לוחיכ את בנו בשבט מוסר, צריך שהיה כמורא גדול בעד הנער קטן, שיהיה לו עמו תוכחת מגולה ואהבה מוסרת, ואז יהיה לעולם מורגל כמורא האב וכו'. וכמ"ש כן השלי"ה ^ע וד"ל ש"ו: כי האב והאם לא יעמד מוסר מהבן הקטן מנודת, ולהוסיף תמיד דבר יום כימו פשוט אשר יוכל שאל לפי הכתוב, ולא יעמד ממנו שבט מוסר, וכמו שאמר שלמה המלך במשלי ^ע חרש שבטו שונא בנו, ואוהבו שחרו מוסר. וכל המדות הרעות שראוי לראש השלם להתרחק מהם, כגון השבעות והקוללות והנעם והאכזריות והנאות והעזות והקנאה והשנאה והתאוה והרכילות וליצנות ודברי שקר ודברי המרה, וכו' וכו'. ויכ"ו אלף אלפי אלים, וכן המדות הטובות שראוי לראש השלם להתרחק מהם, רחומה והתקן מסרות גבלי, והמורא והתקאה ואלף אלפים כיוצא בהם. ועל כולם ודיעת השי"ת כפי כוח ולוהות המיד דברי קדושה יוצא פמיו, ותחיל בו מבן ב' או ג' שנים להודיעו בכל, ויחולל להודיעו כקטנות מצד ב' טעמים, האחד כי אמרו דודי ^ע ויקחא כלילא וודא, כל מה שקנהו בנפשו בילדותו נשאר כן בטבע קיום כל ימיו, וה שומר הכתוב חנוך לנער וכו', בעד הנער קטן ינודג במדות טובות, ואם גם יזקין לא יסור ממנו. השני כי כשמחיל האב לבנו להודיעו בשבט מוסר כמורא גדול בעד הנער קטן, שיהיה לו עמו תוכחת מגולה ואהבה מוסרת, ואז יהיה לעולם מורגל כמורא האב וכו'. והנשים מצויות על תוכחת בניהם כמו האב ויותר מהם, שהם מניחות ומצויות בבית יותר. ע"כ

ולא צריכה אלא לברכה, יהי רצון שיפוצו מעיינותיו חוצה להגדיל תורה ולהאדירה ברוב עזו ותעצומות, ויבה לברך על המוגמר ולהבד עזו וכוהים טובים ומנועלים מתוך נחת ושלוח.

בית הדין
יצחק יוסף
הראשון לצינן מועצת חכמי התורה

Rabbi Yehuda Silman
RABD Bnei Berak'
Rabbi of Kehal chasidim'

הרב יהודה סילמן
ראב"ד בד"צ בני ברק
רב דקהל חסידים' - רמת אלחנן

יא' אב תשפ"ה

בס"ד

לכב

הרב אברהם מנחם פישאקף שליט"א

אחדשלת

הנני בזה לברכך על הוצאת הספר החשוב 'נתיבי מלכות' שראיתי בו מעט וראיתי אשר יש בו תועלת גדולה בידיעת דרך רבותינו לחינוך לתורה ויר"ש ויהר' שיהפרסם בשערי בת רבים לחינוך הדור הבא.

ואנרך בזה ברכה שתגליח בכל אשר תפנה ותוכה לראות רוב נחת יהודית ומבנים של תורה ויר"ש ומתוך בריאות איתנה.

ובזה באעלה בידיות

יהודה סילמן

ראב"ד בד"צ בני ברק

הרב יהודה סילמן

רב דקהל חסידים - רמת אלחנן

הרב יהודה סילמן ראב"ד בד"צ בני ברק רב ד'קהל חסידים' רמת אלחנן

"... וראיתי אשר יש בו
תועלת גדולה בידיעת
דרך רבותינו לחינוך
לתורה ויר"ש. ויהי רצון
שיתפרסם בשערי בת
רבים לחינוך הדור הבא..."

Avraham Salim
Meor Hatora Yeshiva Jerusalem
Moetzet Chachmey Hatora

אברהם סלים
ישיבת מאור התורה ירושלים
מועצת חכמי התורה

ירושלים תי"ב המז' התשפ"ה
לפר' י"א היום און בעקב'

פכתב ברבך

עינתי במקצת מסת הפנאי בספר נתיבי מלכות, שחיבר הרב אברהם מנחם פישאקף שליט"א, בשפה האנגלית, ותרגמה לשפה העברית, ומצאתי בו תועלת מרובה לדעת כיצד להנך ולגדל בנים לתורה ועבודת ה', בנוסח סלים ואהבה מרובה לכל נפש של יהודי, בזמן ובאמירה קולעת לחשן און קשבת ולהשפיע. והנני מסליין לכל מתנך לקרוא בספר, וזכות הריבם תעמוד לשתר להמשך עור כיוכי הריבם בכתב ובע"פ, והפין ה' כירו יאלה.

הרחם ברכה

ובכבוד רב

12 גיוס 610

אברהם סלים

הרב אברהם סלים ראש ישיבת "מאור התורה" וחבר מועצת חכמי התורה

"... מצאתי בו תועלת
מרובה לדעת כיצד לחנך
... בנועם מילים ואהבה
מרובה לכל נפש של
יהודי, בחום ובאמירה
קולעת... הנני ממליץ לכל
מתנך לקרוא בספר..."

הרב עמרם פריד מו"צ ודיין, בני ברק

עמרם פריד בני ברק

טבת תשפ"ו

בס"ד

ראיתי את החיבור "נתיבי מלכות" שחיברו הרב אברהם מנחם פשהאף שליט"א, והוא חיבור נפלא ביותר ונחוץ לכל אדם באשר חינוך הוא מהעבודות הקשות שבמקדש ובלי ללמוד איך לחנך אפשר ליפול ובפרט בדורינו, וכל החינוך צריך להיות מתוך אהבה ושמחה בכל המצבים כמו שהאריך המחבר יה"ר שיזכה להוציא עוד חיבורים נפלאים ומיוחדים כאלו לזיכוי הרבים.

אמר פריד

רחוב דניאל 28 בני ברק 5144916 • טל: 0733-260-800 • פקס: 03-5053609

"...ראיתי את החיבור "נתיבי מלכות"... והוא חיבור נפלא ביותר ונחוץ לכל אדם, באשר חינוך הוא מהעבודות הקשות שבמקדש ובלי ללמוד איך לחנך אפשר ליפול ובפרט בדורינו... יה"ר שיזכה להוציא עוד חיבורים נפלאים ומיוחדים כאלו לזיכוי הרבים"

הרב אהרן פרידמן

אהרן פרידמן

בס"ד, החדש אשר ישועות בו מקיפות, ניסן תשפ"ב, ירושלים ת"ו

אני נפעם כל פעם מחדש כאשר אני שומע את הרב אברהם פשהאף שליט"א מדבר על סוגיית הבנים האובדים והיחס אליהם, ומן הסתם כל מי שזכה לשמוע אותו אי פעם, בודאי התרשם כמוני מדבריו העמוקים הנאמרים בטוב טעם ודעת ובצורה משכנעת.

הניסיון העצום שרכש בתחום ההתמודדות עם מקרים מורכבים, המון נשמות טהורות שהוא זוכה ללוות, וההצלחות הגדולות שהוא זוכה לחוות, הם המה מקור ההשראה לגישתו הנבונה והיעילה, והוכחה לצדקת דרכו ולהבנתו העמוקה של ר' אברהם בנושאי חינוך המורכבים ביותר. ועל כולנה, כאשר כל דבריו מלווים בדעת תורה אמיתית מפיחה ומפי כתבם של רבותינו הראשונים והאחרונים וצ"ל ולהבחלי"ח מרנן ורבנן גדולי הדור שליט"א.

וכאשר זכה עתה לאסוף אוצר אמרים וסיפורים מגדולי הדורות, במיוחד להורים ולמחנכים, ולפרסמם עלי ספר, לפי סדר פרשיות התורה, בעריכה יפה ונעימה, הנני סמוך ובטוח שכל מי שילמד את הדברים, ייהנה ויפיק מהם תועלת רבה.

אני מאחל לידידי היקר מקרב לב, שלא יצא חלילה שום מכשול מתחת ידו, ויזכה לראות ברכה בעמלו וסייעתא דשמיא במפעלו, לקרב את לבם של בני ישראל לאביהם שבשמים, לחזק לבבות נשברים ולחבוש פצעייהם של משפחות כאובות בניקול מתוך בריאות והרח"י עד זקנה ושיבה טובה, ומתוך שפע ברכה והצלחה ומולא תחת וכל מילי דמיטב.

כבוד רב ובהערכה עמוקה,

אמר/פרידמן

"...הנסיון העצום שרכש בתחום.. המון נשמות טהורות שהוא זוכה ללוות הם הוכחה לצדקת דרכו ולהבנתו העמוקה בנושאי חינוך... הנני סמוך ובטוח שכל מי שילמד את הדברים יפיק מהם תועלת רבה..."

בן ציון הכהן קוק
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
רב דק"ק 'משכן שמואל אשר' פתח תקווה
נשיא כולל להוראה ומח"ס 'ציוני הלכה'

ב"ס"ד, מוצש"ק לסדר 'למען אשר יצוה את בניו ושמו דרך ד" התשפ"ו

הרב בן ציון הכהן קוק ראש בית ההוראה הכללי ירושלים

"... קבלתי את ספרך 'נתיבי
מלכות' העוסק בחינוך
הבנים והבנות... אשריך
שאתה משקיע מוחך ולבך
בנושא חשוב זה. וכל
שמביא לעסוק בעניין חשוב
זה הרי הוא בכלל מצדיקי
הרבים..."

לכבוד הרה"ג אברהם מנחם פישאוף שליט"א

קבלתי את ספרך 'נתיבי מלכות' העוסק בחינוך הבנים והבנות. מקוצר הפנאי שאין עיתוטיי בידי טאלצתי להעבירו לבני הרה"ג מרדכי שליט"א ועיין בו ושבתו, אשריך שאתה משקיע מוחך ולבך בנושא חשוב זה.

והנה כל מה שכתבתם מעורר את הלב להתבונן ולעסוק בחינוך, נושא שהיום כמעט נעלם בדורנו, וכל מה שמתעסקים בביה"ס הוא הקטנת ידיעות, ולא נותנים את הדעת לחינוך לנער על פי דרכו. וכל שמביא לעסוק בעניין חשוב זה הרי הוא בכלל מצדיקי הרבים.

כת"ר כותב בספרו על יסוד היסודות של החינוך שהוא ידוגמה אישית. וכלשון מרן החזו"א נאמנה ובסתור ד, טו) "שלומד ממעשיו יותר משיעוריו". שמעתי מדודי מורי ורבי המשגיח הרה"ש זצ"ל שנטאל מאחד מה לעשות שאין לבנו חשק ללמוד? השיבו: אם יעזור לך היית ופעם אחת יתעורר בך משינתו באמצע הלילה, יקום מהמיטה ויראה אותך יושב ולומד ברצינות, זה יכול מאד להביא לו חשק ללמוד.

ואחתום בברכת מצדיקי הרבים ככוכבים יזהירו לעולם ועד.

בני ציון הכהן
13/1 י"ח תשל"ו

הרב שמואל קמינצקי ראש ישיבת פילדלפיה

"... ספרו על חינוך הבנים
והבנות מוצא חן וסייעתא
דשמיא ויביא תועלת
גדולה למי שמעוניין
בפרשה זו, החינוך
הכי טוב ומשובח הוא
מה שההורים מסורים
למשפחתם..."

שמואל קמינצקי
Rabbi S. Kamenetsky

2018 Upland Way
Philadelphia, PA 19131

Home: 215-473-2798
Study: 215-473-1212

הרב שמואל קמינצקי
ראש ישיבת פילדלפיה
ספרו על חינוך הבנים
והבנות מוצא חן וסייעתא
דשמיא ויביא תועלת
גדולה למי שמעוניין
בפרשה זו, החינוך
הכי טוב ומשובח הוא
מה שההורים מסורים
למשפחתם...

הרב יצחק שאול קנייבסקי
שיכון חזון איש, בני ברק

ד"ר ס' כ"ט ח"ט

במע אה"א בסת"א ק"ג י"ב מ"טק וא"ש מ"פ"א ד"א"ן מ"ב"ן
ו"פ"י" מ"ע"ק וא"ש ד"מ"ן ק"ה ו"א"ש מ"ח"ה א"ח"ן מ"ב"ן מ"ן מ"א"ש ו"כ"ר
כ"א א" ד"א"ו ק"א"ו א"ה"ו מ"ח"א"ו א"ח"פ"י" ו"פ"י" א"ז א"ק"ו מ"ב"ן א"א
י"ז ד"מ כ"א"מ"י"ם ד"ח"מ"א ו"ט"ו"ו א"מ"ר א"ר, מ"ז"א"ר מ"כ"ו א"ב"ז"מ מ"ב"ר
ו"ה"כ"פ"ק ד"פ" מ"ז"ן ד"ז פ"נ"ש"ו"ה מ"ז"ו"ד"ו"ה ו"ב"נ"ד"ו"ה א"ק"ר"י"ם ב"צ"ב"ו"ה
א"מ"כ"ב ו"ס"כ"ב א"ח"ר א"ר א"ב"ר א"מ"ז"י" כ"מ"ר ב"צ"מ"י"ם מ"א"ז"א"ו"ר מ"ן
ב"מ"ן ק"ד"ו"ה ל"כ"ר"ה ד"ל"ש מ"ן מ"מ"ז"ו"ה א"ב"ר"י"ן ב"ו"ה א"מ"כ"ש ב"ט"ש"ק"ו
ל"פ"ז"ש"ל"ש ו"א"א א"מ"ר"ק"ש מ"ה"י"ז"ב"ר ר"ק א"ב"ר"י"ם ו"א"ל"כ"ו"ה א"כ"ש א"מ"כ"ב
ו"א"ש"ו"י ו"א"ב"כ"ר מ"א"ר א"א י"ק"ל"ו א"ו"ה מ"ז"י"ב"ם, ו"פ"ל א"ח"ר א"ב"י א"ח"ו
ב"כ"ט"ו מ"ט"ן א"ח"ר ד"פ"י ל"כ"ו
ו"א"ח"ו ר"ד"ו"ה ו"ב"ו"ה מ"ח"ב"ו"פ"מ"ו"ה א"ז מ"כ"ר ב"ק"ר א"ח"ו מ"כ"ש ו"ב"ז"ש
י"ז א"ח"ר"ק"ש ב"י"ש"א"ר א"ש"כ"ו"ה ל"פ"ו"ה א"ח"ו"ה ו"נ"ב"ו"ה ב"ח"מ"כ"ב ד"ב"ב
ב"פ"ז"ש"ו"ה מ"ז"ו"ה ו"פ"ר"ו ל"כ"ב א"כ"נ"י"ם מ"ח"ה מ"כ"י" ב"ל"כ"ר"ב א"ל"י"ב
מ"ק"ר"י"ב ו"ג"ר א"ח"י"י"ם ב"ו ו"ד"ו"ה מ"ק"ר"ו ל"מ"ו"ה א"ל"כ"ו"ה י"ח מ"ח"ו"ה ב"ז"ש"ו"ה
ו"ל"כ"ב מ"א"ח"ו ד"מ"כ"ר"ב א"ח"ו"ה מ"כ"ר"ב ב"מ"ח"ו"ה מ"א"ח"ו"ה מ"ז"ו"ה
מ"א"כ"י. ו"מ"י"ר א"ז א"ח"ו"ה א"ז ר"ק"ש ו"ל"ז ר"ק"ש א"ז א"ח"ו"ה ו"פ"ר"ש"י ו"פ"ר"ש"י א"ש"ו"ה
א"כ"ר"ב, י"ז ר"ק"ש, י"א"ח"י א"ח"ו"ה ב"ר"ב א"כ"ב"ו ו"ב"ל"ו"ה א"ח"ו ו"ב"כ"ו"ה א"ל א"ח"ו"ה א"ח"ו"ה ד"ר"ב
מ"ק"ר"ו"ה ו"ב"ן א"ז ר"ק"ש א"ז א"ח"ו"ה, ד"כ"ב ב"כ"ו"ה, מ"כ"ו"ה י"ח"י"ב י"ח"י"ב א"ח"ו"ה מ"ן מ"ן מ"ן
מ"ז"ו"ה ב"ג"ה ד"ו"ה י"ז א"ח"ו"ה

Scanned with CamScanner

הרב יצחק שאול קנייבסקי
נשיא רשת הכוללים שיח אמונה

"... וכבר שמעתי כמה
פעמים מאמו"ר מרן
הגאון הקדוש זללה"ה בשם
מרן החזו"א שהדרך הוא
לחפש כל טעדיקי שבעולם
ולא לסלקם מהישיבה רק
להבינם ולהראות להם
אהבה..."

הרב בנימין קרלבוך
ישיבת טו"ר
ירושלים

הרב בנימין קרלבוך
ר"מ ישיבת מיר

נ"ל א"ה י"ח
הי"ח ו"ה"א"ו א"כ"ר י"ד"ו ר"ב"ה ב"ק"י ו"ח"מ"א מ"כ"ר א"ח"ו"ה י"ח"ו"ה א"ח"ו"ה ח"כ"ל"ה י"ח"ו"ה
א"ז מ"ח"ו"ה מ"ן ו"ז"ו"ה מ"כ"ר"י"ם ד"מ"כ"ה ו"ד"כ"י"ם מ"י"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ן מ"ן
ב"ב"ן ר"ה ב"ו"ה ו"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה
מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה

"...הספר הזה הוא מכרה
יהלומים... אוסף יקר זה
מעיד כמאה עדים נאמנים
על העמל הרב והיגיעה
שהשקעת בעבודת קודש
הזו..."

מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה
מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה
מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה
מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה

י"ז ר"ב"ן מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה
מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה
מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה
מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה מ"ח"ו"ה

ב"מ"ן ק"א"ן

תוכן

מט	מהרב בנימין אייזנברגר	פתיחה
נה	משולחנו של אבי פישאהף	דברי פתיחה
3		הקדמה
17	כיצד "מכים" ילדים בדורנו	מאמר א'
23	התנהגות הילד משקפת את שורשיו	מאמר ב'
27	לעולם אין לבייש ילד	מאמר ג'
34	הגשמיות שלו - הרוחניות שלך!	מאמר ד'
41	להציג את התורה באור חיובי	מאמר ה'
45	העסקה הטובה ביותר	מאמר ו'
51	כל ילד בא לעולם עם "הוראות הפעלה" משלו	מאמר ז'
56	כשילדים טועים ונכשלים	מאמר ח'
66	אויב או אוהב	מאמר ט'
74	מה קורה אחרי הכישלון?	מאמר י'
82	איש טוב רואה טוב	מאמר י"א
86	הקמת עיר שמהותה חינוך	מאמר י"ב
89	המשפחה משולה לספר	מאמר י"ג
100	חינוך מתוך שלוה	מאמר י"ד
107	ראיית הטוב	מאמר ט"ו
111	מחפשים את היופי הפנימי	מאמר ט"ז

121	מאמר יז	אל תשליכו את הילד מהספינה
130	מאמר י"ח	לעשות הכל למען הילד
136	מאמר י"ט	כל ילד הוא עולם שלם
141	מאמר כ'	הטבע האנושי משתנה!
148	מאמר כ"א	לחפש את נקודת האור בכל ילד
153	מאמר כ"ב	כיצד עלינו לשפוט בני אדם
157	מאמר כ"ג	המפתח לגידול ילדים טהורים
162	מאמר כ"ד	מצילים אחרים... או את עצמנו?
173	מאמר כ"ה	שיטת סדום אינה יכולה להיות דרך בחינוך
177	מאמר כ"ו	מסירות הנפש האמיתית
184	מאמר כ"ז	"הקופסה השחורה"
191	מאמר כ"ח	איך הופכים ילדים רעים לטובים
196	מאמר כ"ט	הכלי החינוכי החשוב מכולם
201	מאמר ל'	חינוך תורני - ללא לחץ
207	מאמר ל"א	בואו נוותר על זה!
216	מאמר ל"ב	ההתערבות החינוכית הטובה ביותר
221	מאמר ל"ג	התוצאות הן מאה אחוז סייעתא דשמיא
229	מאמר ל"ד	השליחות החשובה ביותר שלנו
233	מאמר ל"ה	כיצד מדברים עם חוטאים
240	מאמר ל"ו	אל תביטו אחורה!
244	מאמר ל"ז	עניין של חיים ומוות
251	מאמר ל"ח	אברהם אבינו גרש את בנו! האם עלינו ללמוד מכך?
262	מאמר ל"ט	לעולם אין להתייאש מאף ילד!
269	מאמר מ'	כיצד נקרב נשמות אבודות
276	מאמר מ"א	האם עלינו לאהוב ילד סורר?

285	מאמר מ"ב	כיצד מגדלים ילדים בעלי דרך ארץ
290	מאמר מ"ג	קשר נצחי - ללא ערעור!
300	מאמר מ"ד	חינוך שנשאר לדורות
305	מאמר מ"ה	כשהעץ גבוה מדי... התפוחים עלולים ליפול רחוק מאוד!
312	מאמר מ"ו	אין שום ייאוש בעולם!
317	מאמר מ"ז	השכר ניתן על היגיעה, ואינו תלוי בתוצאות!
325	מאמר מ"ח	כוחה של אמא יהודייה
330	מאמר מ"ט	אין דרך אחת המתאימה לכולם
338	מאמר נ'	הצלת עם ישראל כולו
344	מאמר נ"א	נתינת אמון בילדים
356	מאמר נ"ב	האינטרס שלהם הוא האינטרס האישי שלכם
364	מאמר נ"ג	כוחה של אהבה!
375	מאמר נ"ד	לחץ מוגבר הוא דבר מסוכן!
383	מאמר נ"ה	נתינת תמיכה לילד הזקוק לה
390	מאמר נ"ו	כל ילד ראוי לברכה
393	מאמר נ"ז	כל יהודי הוא יהלום
401	מאמר נ"ח	מותר לטעות
410	מאמר נ"ט	לפני שאתם מחלקים עצות
414	מאמר ס'	הילד שהכי צריך אתכם
421	מאמר ס"א	פתחו את לבם תחילה
426	מאמר ס"ב	מוטב שיישאר גנב ולא יהיה רוצח
432	מאמר ס"ג	השוחד השמימי של רחל
438	מאמר ס"ד	התנהלו ברגישות מול אנשים כאובים
448	מאמר ס"ה	אף פעם לא מפסידים מנתינה
454	מאמר ס"ו	הילחמו למען הצלת אחיכם המנוכר

462	מאמר ס"ז	פקודות מעוררות התנגדות
471	מאמר ס"ח	אחוות אחים
483	תפילות	
494	סגולות	
503	מפתח	
515	אודות המחבר	

מבוא

משולחנו של אבי פישאהף

📖 לאחר שיצאה המהדורה האנגלית של ספר "נתיבי מלכות", נשאלתי: מדוע מוקדש כל הספר להדרכת ההורים והמחנכים כיצד עליהם לאהוב ולקבל את ילדיהם ותלמידיהם? מדוע אינו מכוון אותם גם כיצד יש להעניש את הילדים בשעת הצורך, מתי יש לנהוג כלפיהם בתקיפות, וכיצד להביא אותם להבנה שעליהם לשאת בתוצאות מעשיהם? והשבת: "כי אין כל צורך בספר שילמד כיצד לעשות זאת!"

ומדוע? משום שלאורך כל אותן שנים שאנו נושאים ב'תפקיד' ההורים או המחנכים, אנו נקלעים לסיטואציות רבות בהן אנו נוטים באופן טבעי ובקלות לנהוג בתקיפות כלפי הילדים, לכעוס עליהם, ואף להיות מתוסכלים מהם. כתוצאה מכך, פעמים רבות לצערנו אנו מאבדים שליטה, מתפרצים ומשפילים אותם, ולעיתים צועקים ואפילו צורחים עליהם. אין כל צורך בספר שיעודד התנהגות כזו! אף אחת מהתגובות האלה אינן התנהגויות יהודיות, התואמות את דרך התורה. הן רק מעשי ידי היצר הרע ששולט בנו בדרכו המרושעת, ומשכנע אותנו שאנו נוהגים כראוי, ועושים מה שהקב"ה רוצה מאיתנו. זהו ניסיון שקשה מאוד לעמוד בו, כי אנחנו אפילו לא קולטים בשעת מעשה שזהו ניסיון.

אולם לעומת זאת, 'עידוד' הוא דבר שכולנו זקוקים לו! על מנת שנצליח לגדל ולחנך את ילדינו בנחת ובשיקול דעת, מבלי שהמידות הטובות, היהודיות והנאצלות שלנו, יצאו מכלל שליטה; מבלי שנעשה טעויות שיחלישו את

הקשר בינינו ובין ילדינו, ויפגעו בסיכויים שלנו לראות מהם נחת, כפי שאנו כל כך נואשים לראות - אנו זקוקים למנה גדושה של עידוד. **ולשם כך נכתב הספר הזה!**

אני מקווה ומתפלל בכל ליבי שספר זה ירבה שלום בינינו, ויעורר אותנו, ההורים והמחנכים, לנהוג עם הנסיכים והנסיכות שלנו באותה דרך בה היינו רוצים שהקב"ה, אבינו שבשמים, ינהג עימנו!

נזכור זאת תמיד: כאשר אנו זוכים להרבות בחיינו אהבה ושלוש אנו הולכים 'בדרכיו של מקום', ומקיימים בכך את רצון הבורא, כפי שהתורה מבקשת מאיתנו.

**יהי רצון מלפני אבינו שבשמים,
שתרוו מלוא חופנים אידישע נחת
מכל תלמידיכם ומכל יוצאי חלציכם,
לאורך ימים ושנים טובות ונעימות.**

מלקט סדרת "נתיבי מלכות"

RAISING ROYALTY | Home Sweet Home | TWISTED PARENTING!
GPS! Navigation for your SOUL! | CPR! Resuscitation for your SOUL!

אהבה והערצה לאבא הטוב הזוא!
על אהבת אבא הטוב הזה, בילדי, בחוקי החיוביות, בחוקי האתיקה, בחוקי האהבה והכבוד והכבוד והכבוד!
אני אהבתי את אבא שלי, אהבתי את אבא שלי, אהבתי את אבא שלי, אהבתי את אבא שלי, אהבתי את אבא שלי!

הקדמה

א.

אהבת הורים טבעית

הקב"ה ברא את העולם כך שלכל הורה יש אהבה עצומה לילדו, אהבה שלעולם אינה נפגמת.

רחמי האב על הבן הוא רחמנות הבאה מטבע כל החיים, כדרך הכלבים והבהמות.
(אורחות צדיקים, שער הרחמים)

הבה נחשוב על כך לרגע. בדיוק כפי שניתן לפתח קשר ולעורר רגשות חיוביים כלפי אדם אחר, כך גם יכולים רגשות אלו לדעוך, והקשר יתפוגג. אדם יכול להתנתק רגשית מכל קשר שהוא; אפשר להיפרד משותף לעסקים, אפשר לפרק קשר של ידידות, ואפילו להתגרש מבן זוג. אולם, אב ואם לעולם אינם יכולים להפסיק לאהוב את ילדיהם, כי הקשר הזה אינו מעשה ידי אדם. זהו אינסטינקט טבעי שטבע הבורא באדם.

זהו ההבדל בין מערכת היחסים של הורה וילד, לבין כל שאר מערכות היחסים שבעולם. כל מערכות היחסים האחרות מתחילות בעקבות מפגש, שאחריו מתחיל להיווצר קשר. בשלב זה, היחסים הם חיצוניים לגמרי, ונעדרים כל רגש פנימי. אולם, ככל שממשיכים לחוות את מאורעות החיים יחד, מתפתח קשר פנימי עמוק בין השותפים במערכת היחסים.

ההסבר לכך הוא, שכל מערכת יחסים אחרת מתחילה ברובד החיצוני, כאשר שני בני אדם מסתדרים יחד ומחבבים זה את זה, ואז, לאט לאט, עובר הקשר למרחב הפנימי, עד להתפתחות רגשות עמוקים יותר. בנסיבות רגילות, לא ניתן לפתח קשר רגשי אמיתי עם אדם שפגשתם רק לפני שבועיים. אפשר בהחלט לחבב אותו וליהנות מהשהות במחיצתו, אבל לוקח זמן עד שהקשר מתפתח לכדי רגש פנימי אמיתי.

לפעמים נראה שנוצרים קשרים מהותיים ואולי אפילו עמוקים בזמן קצר. אבל זו טעות. פשוט אי אפשר לבנות קשר עמוק ואמיתי מבלי לבנות אותו שלב אחר שלב. אולם, כשהורים מביאים ילד לעולם - האהבה שהם חשים כלפיו אינה נשענת על אף גורם חיצוני. התינוק לא עשה דבר ולא עושה דבר כדי להרוויח את האהבה או הערכתם. זהו קשר אמיתי ופנימי שאינו נפסק לעולם.

ב.

הקשר הכי חזק בתבל

לֹא נִמְצָא רִחְמֵי שׁוֹם נִמְצָא עַל זֹלְתוֹ יוֹתֵר מִרִחְמֵי הָאֵב עַל הַבֵּן.

(ספר העיקרים, מאמר שלישי, פ' ל"ז)

אֵין רִחְמִים גְּדוֹלִים בְּרִחְמֵי הָאֵב עַל הַבֵּן!

(רד"ק, תהילים ק"ג)

אם מישהו היה מפריע את שנת הלילה שלכם, לילה אחרי לילה, בדרישה שיאכילו אותו ויחליפו את בגדיו, סביר להניח שהייתם כועסים עליו מאוד, ואולי אפילו **שונאים** אותו על כך! אך לעומת זאת, כאשר הנכם זוכים בתינוק חדש, הוא זוכה מכם לסלחנות לילה אחרי לילה... ולא די בכך, אתם גם חושבים שהוא **הדבר המתוק ביותר** שקיים בתבל! מה עשה התינוק כדי להרוויח כזו התקשרות רגשית? שום דבר! זו בדיוק הסיבה לכך שאהבתכם אליו היא אהבה שלעולם אינה נפגמת! זוהי אהבה "שאינה תלויה בדבר", הנובעת מרגש טבעי הנטוע עמוק בליבכם. לכן, "אהבת אמת" זו היא קשר רגשי עמוק היוצר חיבור פנימי, נצחי, בלתי מותנה ובלתי ניתן להפרה. אתם מחוברים רגשית לילדכם, חיבור שאינו תלוי באיכות היחסים ביניכם או עד כמה חזק הקשר החיצוני שלכם.

אהבה ללא תנאי

כָּל אֲהָבָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְדָבָר - בְּטֵל הַדָּבָר בְּטֵלָה אֲהָבָה.
 וְשֵׁאִינָה תְלוּיָה בְדָבָר אֵינָה בְטֵלָה לְעוֹלָם!
 (פרקי אבות, פרק ה', משנה ט"ז)

משפט זה המובא במשנה בפרקי אבות, בא ללמדנו שכאשר האהבה תלויה בגורם חיצוני כלשהו, במידה והגורם הזה נעדר, גם האהבה התלויה בו תיעלם. לעומת זאת, כאשר האהבה אינה תלויה באף גורם חיצוני, היא **לעולם** לא תיפגם. כלומר, קשר יכול להתקיים רק כאשר הוא בעל אופי אמיתי ופנימי, אולם כאשר הוא מבוסס על נתונים חיצוניים, סופו להיפסק בשלב כלשהו.

בהתאם לכך, מובן כי האופן היחיד בו אהבה יכולה להתפתח הוא כאשר היא נוצרת בשילוב עם קשר רגשי פנימי. קשר כזה מתפתח במשך הזמן על ידי עזרה הדדית, נתינה הדדית, ותמיכה הדדית בזמנים קשים. אמצעים אלה מסייעים לבניית קשר פנימי אמיתי בין אדם לרעהו. משמפתחת אהבה אמיתית, גם אם גורמים חיצוניים התומכים בה נעלמים עם הזמן, הקשר הפנימי ממשיך לצמוח ולהתחזק.

אולם, רגשות האהבה העמוקים שחש הורה כלפי ילדו הם רגשות שהקב"ה החדיר ישירות לתוך מרחב האהבה הנצחית, מבלי שיצטרך לעבור את שלבי הבניה של התהליך החיצוני. לכן, זוהי אהבה ללא תנאי, אהבה שלעולם אינה נפגמת.

אין בעולם אושר גדול יותר מהנחת שהורים רוויים מילדיהם: כאשר תינוק קטן פועה... כאשר הוא הוגה בפיו את המילה "אמא"... ואכן, גם כאשר הוא זוחל לו בבוץ או מלקק שוקולד שנמס בין אצבעותיו... הדבר ממלא את ליבותיהם של הוריו רגשות של נחת ושמחה.

אהבה עמוקה זו היא גם הגורמת לכך שאין כאב גדול יותר מכאבם של הורים שילדיהם מסבים להם עוגמת נפש; בין אם היו אלו מעשים שאינם כה משמעותיים, אך כהורים הם מתקשים להתמודד איתם, ובין אם נעשו מעשים גדולים ומשמעותיים השוברים את ליבם. ועדיין, גם אם הקשר החיצוני בין הילד להוריו נפגע קשות, עד שנראה כאילו הם שונאים זה את זה, החיבור הרגשי הפנימי בין ההורים לילדיהם ורגש האהבה האינסטינקטיבי המולד הינם בלתי מותנים, ותמיד יישארו שלמים.

כאשר אנו מבחינים בתסכול, מתח וכעס ביחסים שבין הורים וילדיהם, למעשה אנו עדים

לביטוי של הקשר הבלתי נפגם הזה. שכן דווקא כאשר הורים מגיבים בצורה מוגזמת, כשהם "מאבדים את עצמם", הדבר מוכיח שבליבם האהבה הפנימית לילדיהם עדיין חיה ופועמת.

הלוא, לו אהבתם אליו היתה **פוחתת** ככל שהקשר ביניהם היה הולך ומידרדר, במקביל היתה גם עוצמת הכאב פוחתת והולכת, והיה להם הרבה יותר **קל** להתמודד עם מעשיו של ילדם זה. נסו לדמיין - האם הייתם מוצאים את עצמכם נסערים כל כך כתוצאה ממעלליו של הילד השכן, או של כל אדם אחר בעולם?!

לכן, כאשר עולים בליבם של הורים רגשות של כעס ותסכול בשל התנהגותו של ילדם, עליהם להבין שדווקא רגשות האלה מעידים עד כמה הם אוהבים אותו! שכן אלמלא היו אוהבים אותו כל כך, לא היו נזעמים כל כך!

אהבה עמוקה זו צפה ועולה על פני השטח במידה וקורה חלילה לאותו ילד מתמרד מקרה חרום. אם היה נעשה לפתע חולה ונוטה למות, או שהיה זקוק להשתלת כליה, אותם הורים עצמם - שנראים כל כך מלאי כעס, תסכול ומרירות, ולפעמים אפילו שנאה כלפי הילד - ללא ספק היו הופכים את העולם כדי להציל אותו!

אבשלום, בנו של דוד המלך, הוא הדוגמא המושלמת לבן שמרד באביו וסרח. ויותר מכך, הוא אף רדף את דוד וביקש לרצוח את אביו חיים!

והנה, למרבה הפלא, כאשר אבשלום מת, זעק דוד המלך **שמונה פעמים** "בני!" וסרב להתנחם! ולא זו בלבד, אלא עוד הוסיף וקרא "מי ייתן מותי תחתך!"

וַיִּרְגַּז הַמֶּלֶךְ וַיַּעַל עַל עֲלִית הַשַּׁעַר וַיִּבֶךְ וַיִּכֶּה אָמַר בְּלִבְתּוֹ. **בְּנֵי אֲבִשְׁלֹום בְּנֵי בְנֵי אֲבִשְׁלֹום מִי יִתֵּן מוֹתִי אֲנִי תַחְתֶּיךָ אֲבִשְׁלֹום בְּנֵי בְנֵי ... וְהַמֶּלֶךְ לֹאט אֶת פְּנֵיו וַיִּזְעַק הַמֶּלֶךְ קוֹל גְּדוֹל **בְּנֵי אֲבִשְׁלֹום אֲבִשְׁלֹום בְּנֵי בְנֵי!** (שמואל ב', פרק י"ט, א-ה)**

המסר הנלמד מכך הוא ברור. ילדכם תמיד יישאר שלכם, ואין זה תלוי במעשיו. גם אם כלפי חוץ הוא השחית את הקשר שלו עם הוריו, הקשר הפנימי ממשיך להתקיים ללא פגם.

ישנם מקרים רבים של הורים וילדים שהשלימו ביניהם גם אחרי שנים רבות של פירוד ומאבקים מרים. לו היה נוצר קרע עמוק בקשר בין שני ידדים, אחרי שאחד מהם גרם לחברו צער רב, לא היתה לו **שום** דרך חזרה. אבל, במידה והנתק נוצר בין הורים לילדם, מיד כשחומות הניכור נופלות, שבות הרגשות וצפות על פני השטח, והאהבה שבה ומתעוררת. כאשר אני משוחח עם אותם הילדים המחוספסים, קשי העורף, אשר עזבו את בתי הספר והישיבות והפנו גב למשפחותיהם, אני נדהם כל פעם מחדש. שוב ושוב הם אומרים

שהכאב הגדול ביותר עבורם הוא המחשבה על כך שהם דחויים. הם פשוט לא מאמינים שההורים שלהם עדיין "אוהבים אותם" ודואגים להם, והדבר ממש **קורע אותם מבפנים!** הכאב הזה גובר על כל כאב אחר שהם חווים!

אם חלילה מטפסת אל תודעתו של ילד מתמודד המחשבה ש"אני כזה ילד איום ונורא, שאפילו ההורים שלי כבר לא סובלים אותי", זהו סימפטום חמור מאוד. מחשבות אלו עלולות לגרום לו שלא יהיה לו אכפת מעצמו, והוא נתון בסיכון גדול מאוד להידרדר להתמכרויות קשות, ואף להתאבדות ח"ו.

שימו לב לכך, ואל תאחרו את הרגע! אין זה משנה כמה ילדכם פשע נגדכם, הלוא וודאי שלא הגיע לדרגתו של אבשלום! האם הינכם אוהבים אותו? וודאי שכן! אם כן, **אנא, אל תחכו עד לאחר מותו כדי לקרוא אליו "בני!"**

רוצו אליו הרגע!... כשהוא כל כך זקוק לכם... חבקו אותו, החזיקו בו, וספרו לו כמה הוא יקר לכם! הוכיחו לו: "בני! בני! בני! לא אכפת לי אם אתה לובש...! לא אכפת לי איזו כיפה מונחת על ראשך, אם בכלל... לא אכפת לי כלום. אני כל כך מאושר שאתה נמצא לידי... וזה חשוב בעיני הרבה יותר מכל דבר אחר בעולם!"

ד.

ההגדרה הנבחרת לקשר בינינו ובין הקב"ה

בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם! (דברים, י"ה א)

נראה לבאר שהתואר "**בנים**" בו הכתיר הקב"ה את עם ישראל בפסוק זה, נועד להבהיר לנו את עומק הקשר והאהבה שבין הקב"ה לכלל ישראל. האהבה הפיזית היחידה שניתן לדמותה מעין אהבת הקב"ה אלינו, אהבה שלעולם אינה נפגמת, היא אהבת ההורים את ילדיהם.

מתוך כך ניתן אולי לומר, שהקב"ה יצר את המושג של אהבת הורים לילדיהם, אהבה אינסטינקטיבית בלתי ניתנת להפרה, כדי שצליח לקלוט את היתכנותה של אהבה ללא תנאי! שכן, ללא מציאות של אהבה מעין זו בעולם הזה, לא היתה לנו כל תפיסה באהבה העצומה של הקב"ה **כלפינו**, אהבה ללא תנאי!

הקב"ה קרא לנו "בנים אהובים", ויצר בכוונה תחילה משוואה בעלת משמעות והשלכות על מהות ואופי הקשר בין הורים לילדיהם בעולם הזה, ובוודאי התכוון לכך במלוא מובן המילה!

ה.

אהבת הקב"ה אלינו דומה לחיבור שבין הורים אל ילדיהם

נמצא כי יפליג הכתוב באהבת השם יתברך את ישראל כאב לבן
מכל צד שאפשר שהיה האהבה ביניהם.
(ספר העיקרים, מאמר שלישי, פרק ל"ז)

הקב"ה קרא לנו באהבתו אותנו "בנים", כדי להבהיר לנו שאהבתו אותנו היא באמת
אהבה ללא תנאי, ממש כאהבת אב לבנו.

עלינו ללמוד מכך מהו הרגש המוטל על האב לחוש ולנהוג לפיו כלפי ילדיו - עליו לאהוב
אותם תמיד! בכל מצב שהוא.

הדבר מבואר בדברי הנביא, המתאר כיצד הקב"ה נושא את כלל ישראל עוד משחר
בריאיתם, ולא ייטוש אותנו לעולם, ללא כל תלות במעשינו, כפי שמפורש בפסוק:

שמעו אלי בית יעקב וכל שארית בית ישראל העמסים מני בטן הנשאים מני רחם:
ועד זקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבל אני עשיתי ואני אשא ואני אסבל ואמלט.
(ישעיהו מ"ג, ג)

אתם עמוסים ונשואים מבטן ומרחם אמכם, וכן אשא ואסבל עלי אתכם עד שיבה...
כל ימיכם לא אטש אתכם! (רד"ק, שם)

היחס אל ילדינו צריך שיהיה כיחסו של הקב"ה אלינו, בניו אהוביו

הורים יקרים! כעת, לאחר שראינו בבירור כמה אוהב הקב"ה כל אחד ואחד מאיתנו **כבנו**, מן הראוי שנפיק לקחים על **חינוך הבנים** מתוך תורתנו הקדושה. שכן כאשר אנו רואים שהקב"ה מתייחס אלינו בצורה מסוימת, אנו לומדים איך ראוי להתייחס לילדינו. אנו מצווים ללכת בדרכיו של הבורא! הבה נלמד בעיון כיצד הקב"ה מגדל אותנו. כך, נוכל ללמוד מדרכיו ולהפוך להורים טובים יותר לילדינו היקרים.

וּמְצוּיִן אָנוּ לְלַכֵּת בְּדַרְכֵיכֶם אֱלֹהֵי הַבְּיֻנוּנִים,
וְהֵם הַדַּרְכִּים הַטּוֹבִים וְהַיְשָׁרִים, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וְהִלַּכְתָּ בְּדַרְכֵי'.
(רמב"ם, הלכות דעות, פרק א')

יש להתבונן במצוה זו של 'והלכת בדרכיו': הלוא התורה פירטה את כל העשין והלאוין בהם אנחנו מצווים. אם כך, מה נוסף בציווי זה לסדר היום היהודי על כל המצוות האחרות? ומלבד זאת, כיצד נוכל לקיים מצווה זו וללכת בדרכיו של הקב"ה?

הַדִּבֶּק בְּמִדּוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מָה הוּא נִקְרָא רַחוּם -
אֵף אִתָּה הָיִי רַחוּם, מָה הוּא נִקְרָא חֲנוּן - אֵף אִתָּה הָיִי חֲנוּן.
(על פי "ספרי", עקב, פסקה י"ג)
הַמְשָׁמְעוֹת בְּזֶה לְהִיּוֹת רַחוּם וְחֲנוּן 'בְּעֵצָם' וּמִשּׁוֹם הַדִּבֶּק בְּדַרְכֵי, וְלֹא רַק 'הַנְּהִיגָה' שֶׁל רַחֲמָנוֹת מְטַעֲמִים אֲנוֹשִׁים!
(נתיבות שלום, חלק א', הקדמה)

מבאר הרב שלום נוח ברזובסקי זי"ע (תרע"א-תש"ס), **האדמו"ר מסלונים** (הקודם), בעל **"נתיבות שלום"**, שה'ספרי' בא ללמדנו כי מצות ההליכה בדרכיו של הקב"ה פירושה הוא שעלינו להיות רחומים וחנונים כמו הקב"ה. לא די בכך שנהג ברחמים כלפי הזולת. עלינו להשקיע כוחות להיעשות רחמניים וחנונים בתוך תוכנו. רק כך נזכה ללכת באמת בדרכיו של הקב"ה!!

נמצא, שכאשר אנו מתנהגים בחמלה וברחמים כלפי ילדינו, כשם שהקב"ה מתנהג עם בניו, אנו מקיימים מצות עשה מן התורה ממש.

הבה נצא למסע, בו נגלה את אהבתו העצומה של הקב"ה כלפי בניו אהוביו, וכך נוכל

ללמוד איך מוטל עלינו לאהוב את ילדינו אנו. אך אנא, אל תלמדו רק כיצד עליכם להתנהג כלפי ילדכם המתמודד. התבוננו יותר לעומק, והפנימו את הרגש, את נקודת המבט ואת ההשקפה שיאפשרו לכם לקיים את הצו הקדוש ללכת בדרכיו של הקב"ה, אבינו אברהם הרחמן!

תלמידים כבנים

וְשִׁנְנֶתֶם לְבַנְיָהּ וְדַבַּרְתֶּם בָּם. (דברים ו', ז)
וְשִׁנְנֶתֶם לְבַנְיָהּ: אֱלֹהֵי הַתְּלָמִידִים. מְצִינֵנוּ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהַתְּלָמִידִים קְרוּיִם בְּנִים, וּבְשֵׁם שֶׁהַתְּלָמִידִים קְרוּיִם בְּנִים, כִּי הָרַב קְרוּי אָב. (רש"י, שם)

 התורה מלמדת אותנו בבירור, כי על המחנכים להתייחס אל תלמידיהם כאל ילדיהם ממש. לכן, אם אתם מחנכים, תוכלו לראות בכל מה שנאמר עד כה אודות החיוב המוטל על ההורים ללכת בדרכיו של הקב"ה, כמחייב ונוגע גם למערכת היחסים שבין המחנכים לתלמידיהם!

וְצָרִיךְ אָדָם לְהִזְהֵר בְּתַלְמִידָיו וּלְאַהֲבָם, שֶׁהֵם הַבְּנִים הַמְהַנִּים לְעוֹלָם הַזֶּה וְלְעוֹלָם הַבָּא. (רמב"ם, הלכות תלמוד תורה, ה', י"ב)

בצעירותו, כשהקים הרב יוסף שלמה כהנמן זצ"ל (תרמ"ח-תשכ"ט), רבה של פוניבז' ומייסד וראש "ישיבת פוניבז'" בבני ברק, את ישיבתו בעיר פוניבז', שאלו מרן רבי ישראל מאיר הכהן כגן זצ"ל (תקצ"ח-תרצ"ג), הקרוי על שם ספרו ה"חפץ חיים": "מה שלום נכדיי?" זאת, משום שהוא חש כי תלמידו, הרב מפוניבז', הוא לו כבנו, ואם כך, תלמידו נחשבים כנכדיו! ("לתת אמון ולחנך באהבה")

לאחר שלמד מיכאל בכמה ישיבות אחרות, הגיע ללמוד ב"ישיבת חכמי לובלין" בראשותו של רבי מאיר שפירא זצ"ל (תרמ"ז-תרצ"ד), רבה של לובלין ומייסד וראש הישיבה. ביום מן הימים, לא חש מיכאל בטוב ונשאר לשכב בחדרו. כאשר הבחין ראש הישיבה, רבי מאיר שפירא זצ"ל, כי מיכאל נעדר מתפילת שחרית, ניגש מיד לבקרו. לתדהמת הרב, ברגע שנכנס לחדר, החל הבחור החולה לרעוד בכל גופו ללא שליטה. לאחר שהצליח הרב להרגיע מעט את מיכאל, שאלו: "מה גרם לך לרעוד כך כשנכנסתי לחדר, מיכאל?" "בישיבה הקודמת בה למדתי, ענה מיכאל, "היה ראש הישיבה מגיע לבקר רק תלמידים שנטו למות. לכן, כשראיתי את הרב, נבהלתי, חששתי שהרב בא לומר לי כי עומד אני

להיפטר מן העולם!" ענה ראש הישיבה תשובה קצרה וחותרת: "בישיבה הקודמת, תלמיד היה תלמיד. בישיבה שלנו - התלמידים הם בנים! אבא לא מחכה עד שבנו ינטה למות כדי לבקרו, אלא עושה זאת מיד, כדי לעודדו ולחזקו בגופו ובנפשו." ("My disciple, My Child", הרב נוח אורלווק, עמ' 68)

ח.

סוד ההצלחה בהוראה

אי אפשר להכניס תורה ומדות טובות, רק אם פותחים לחניך את הלב, והדרך לזה רק על ידי מדת אהבה!.. (קונטרס 'נתיבי חינוך' מבעל ה'נתיבות שלום' זצ"ל עמ' כ"ז)

...הילדים היקרים, ילדי ישראל, חנן אותם ה' בחושים עלאיים מפתחים מאד, וראשית כל מרגישים הם מי אוהבם, שאותו יאהבו ויִרְצוּ לְקַבֵּל מִפִּי תוֹרָה וְחֲנוּקָה, וְלִכְן, רק באִשֶׁר הַמְחַנֵּךְ אוֹהֵב אֶת חֲנִיכָיו אֶהְבֵּת נֶפֶשׁ יְכוּל לְהַצְלִיחַ.
(קונטרס 'נתיבי חינוך' מבעל ה'נתיבות שלום' זצ"ל מאמר ד')

האהבה לתלמידים היא תנאי ראשון במנוי מלמדים.
(סברי מרנן, בשם רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז' לצעירים)
המלמד את בן חברו תורה - באִלו יִלְדוּ. (מסכת סנהדרין, י"ט ע"ב)

הרב גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, ראש ישיבת "שער השמים" סיפר, ששאל מחנך מומחה, שהצלחתו בחינוך היתה לשם דבר, מהו סוד הצלחתו. ענה לו המחנך שכל אימת שהוא נדרש לטפל בתלמיד סורר, הוא מכין את עצמו נפשית תחילה במחשבתו שעומד הוא להעניק מנת חינוך לבנו שלו. אין ספק שלילד שלך אתה מתייחס אחרת. זה היה סוד הצלחתו!

למד מכך רבי גמליאל הכהן רבינוביץ הלכה למעשה: "המלמד את בן חברו תורה" - אם רצונך ללמד תורה לאדם אחר, הדרך היחידה להצליח בכך היא לחוש כלפיו "כאילו ילדו", להתייחס אליו כאילו היה בנו ממש! ("טיב החינוך", עמ' צ"ח)

העיד על עצמו **הרב עזריאל שכטר זצ"ל** (תרפ"ד-תשפ"א): "כחמישים ושתיים שנה למדתי אצל **הרב משה שניידר זצ"ל** (תרמ"ה-תשט"ו), ראש ישיבת 'תורת אמת' בלונדון ותלמידו המובהק של **ה'חפץ חיים' זצ"ל**. התחלתי את דרכי שם כתלמיד בישיבה, ולאחר נישואי המשכתי ללמוד בכולל שעל יד הישיבה, עד שלבסוף התמנית בה לר"מ. לרב שניידר היו

תלמידים רבים שהפכו לימים לגדולי תלמידי החכמים בדורם, ואם תשאלו אותי מה היה סוד הצלחתו, אומר לכם שהיה זה מכיוון שמעבר לדאגתו לצמיחה התורנית שלנו, הוא דאג לכל תלמיד כאב לבנו! הוא היה מאזין למצוקותינו, ודאג לנו לאוכל ולביגוד, ממש כמו אב מסור! ("זיכרונם לברכה", חודש כסליו)

כשהקים **הרב משה טיקוצ'ינסקי זצ"ל** (תר"ע-תשמ"ח), המשגיח הרוחני בישיבת סלבודקה בבני ברק, בצעירותו, את ישיבת "מקור חיים" בירושלים, הוא חשש שמא לא יצליח בתפקידו כמחנך, מכיוון שמעולם לא למד את דרכי ההוראה. הוא שיתף בחשותיו את **רבי יחזקאל סרנא זצ"ל** (תר"נ-תשכ"ט), ראש ישיבת חברון. הגיב רבי יחזקאל ואמר: "אם תאהב אותם באמת, אינך צריך לשום ידע נוסף בחינוך. כי מי שאוהב את תלמידו, מובטח לו שהם יצליחו!!"

דבריו עמדו במבחן העיתים, כאשר גלוי וידוע היה כי רבי משה הצליח לחנך ולהעמיד דורות של תלמידים, שרבים מהם הפכו לתלמידי חכמים עצומים וגדולי תורה! ("זיכרונם לברכה", הרב יצחק הרשקוביץ שליט"א; "שאיפות", ירושלים תשס"ג)

מִשָּׁה קִיבַל תּוֹרַת מְסִינִי, וּמְסִרָה לִיהוֹשֻׁעַ. (מסכת אבות, א', א)

הרב ברוך דב פוברסקי שליט"א, ראש ישיבת פוניבז', אומר: מסכת אבות פותחת במילים "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע". כדי ללמד תורה, על המחנך לשמש כאב לתלמידו - לכן נקראת המסכת "אבות"! **רב שאינו משמש כאב לתלמידו אינו יכול להיות רב. גם אם מאוד ינסה - הוא פשוט לא יצליח!** הדרך היחידה להצליח היא כשהמחנך מרגיש שהוא משמש כאב אוהב לתלמידו. ("סברי מרנן", עמ' 434; ועידת החינוך השמינית, תשע"ה)

הרב יקותיאל יהודה הלברשטאם זי"ע (תרס"ה-תשנ"ד), **האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג** בעל ה"שפע חיים", הסביר, כי לכל אמן יש תכונה מיוחדת אחת שבכוחה הוא מצליח באומנותו. התכונה שמאפשרת למחנך להצליח ב"אומנותו" היא אהבתו לתלמידו! ("Chinuch in Turbulent Times" מאת הרב דב ברזק, עמ' 37)

וְרִגִּיל אֲנִי לְשֵׁאל מְחַנְכִּים אִם אוֹהֲבִים הֵם אֶת תְּלִמִּידֵיהֶם,
וְעַל יְדֵי זֶה יוֹדֵעַ אֲנִי מִדַּת הַצִּלְחָתָם.
("נתיבי חינוך" מבעל ה'נתיבות שלום' זצ"ל, מאמר ב')

לסיכום:

- סעיף א.** טבע מולד: להורים יש אהבה טבעית מולדת לילדיהם. אהבה בלתי מותנית זו לעולם אינה נפגמת, ואינה תלויה בהתנהגותו של הילד.
- סעיף ב.** האהבה העזה מכולן: אהבת ההורים לילדיהם היא האהבה העזה ביותר בעולם.
- סעיף ג.** אהבה ללא תנאי - אהבת אב ואם היא גם אהבה שאינה תלויה בדבר.
- סעיף ד.** קריאתו של הקב"ה לעם ישראל "בנים" מבטאת קשר של אב לבן.
- סעיף ה.** הקב"ה לעולם לא יוותר עלינו ולא ייטוש אותנו - בלי כל תלות בהתנהגותנו! וקשר זה מקביל לקשר שבינינו לבין ילדינו, בכל מובן שהוא.
- סעיף ו.** הצטוינו ללכת בדרכיו של הקב"ה. לכן, כאשר אנו רואים כיצד נוהג הקב"ה בילדיו, נלמד ממנו איך עלינו להתנהג עם ילדינו אנו.
- סעיף ז.** מצות "והלכת בדרכיו", המחייבת אותנו לנהוג כאב רחום וחונן כלפי ילדינו, נוהגת באותה מידה גם כלפי תלמידינו.
- סעיף ח.** אהבת התלמידים כבנים היא המפתח ליכולתנו להצליח בחינוכם!

זוהי המטרה בכתיבת הספר הזה!

זוהי מטרת חיבורו של ליקוט זה!

*הבה נגלה מהי הדרך להצליח במשימתנו "לגדל בני מלכים"
ולחנך את ילדינו ואת תלמידינו על פי דרך התורה והמסורה
על פי הוראותיהם והנהגותיהם של גדולי הדורות.*

האכה אלושה

בחינוך התורני, הורים ומחנכים חייבים תמיד לזכור שהקב"ה בחר בכוונה, תחילה לכנותנו "בנים", תואר המייצג את האהבה הכי גדולה בעולם, אהבת הורים לילדיהם, אהבה ללא תנאי שלעולם אינה נפגמת! ומכיוון שהקב"ה רוצה שנלך בדרכיו, אנו מצוים להתייחס אל ילדינו ואל תלמידינו כפי שהוא מתייחס אלינו. אם כך נעשה, אנו מובטחים כי נקבל את השכר העצום השמור להולכים בדרכיו, ומובטחים גם שנזכה לראותם גדלים בצורה הטובה ביותר, בעזרת ה'!

אסופת מאמרים בענייני חינוך
מפי גדולי ישראל

